

การจัดสวัสดิภาพสัตว์

บทนำ

คำว่า “สัตว์” นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สิ่งมีชีวิตซึ่งแตกต่างไปจากพรรณไม้ ส่วนมากมีความรู้สึกและเคลื่อนไหวย้ายที่ไปได้เอง โดยประเภทของสัตว์นั้น สัตว์ในโลกมีมากมายหลายชนิดนักวิทยาศาสตร์จึงได้จัดแบ่งสัตว์ออกเป็นกลุ่มโดยถือเอารูปร่างลักษณะที่เหมือนกันหรือต่างกันเป็นสำคัญ กล่าวคือ ใช้กระดูกสันหลังเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของสัตว์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

ประเภทสัตว์มีกระดูกสันหลัง เป็นสัตว์ชั้นสูงที่มีเนื้อเยื่อของร่างกายเจริญเป็นอวัยวะที่มีการทำงานซับซ้อน มีกระดูกสันหลังทำหน้าที่เป็นแกนกลางของร่างกาย ช่วยให้ร่างกายคงรูปที่แน่นอนอยู่ได้ ส่วนมากมีขนาดใหญ่อาศัยอยู่ทั้งในน้ำและบนบก โดยนักวิทยาศาสตร์ได้แบ่งสัตว์มีกระดูกสันหลังตามลักษณะที่คล้ายคลึงกันออกเป็น ๕ พวก ได้แก่ พวกปลา พวกสัตว์ครึ่งน้ำครึ่งบก พวกสัตว์เลื้อยคลาน พวกสัตว์ปีก และพวกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

ประเภทสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง เป็นสัตว์ที่ไม่มีแท่งกระดูกสันหลังสำหรับยึดติดให้เป็นส่วนเดียวกันของร่างกาย แบ่งออกเป็น พวกฟองน้ำ พวกแมงกะพรุน พวกที่มีลำตัวเป็นข้อปล้องไม่มีขา พวกพยาธิ และหนอนตัวกลมหรือตัวแบน พวกสัตว์ทะเลผิวขรุขระ พวกหอยและหมีก และพวกสัตว์มีขาเป็นข้อเป็นปล้อง

สำหรับสถานะของ “สัตว์” ในทางกฎหมายนั้น พบว่าในหลายประเทศสัตว์ที่ถูกเลี้ยงเอาไว้ใช้งานหรือเพื่อเป็นอาหารนั้นมีสถานะเป็นเพียง “ทรัพย์สิน” ซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของเจ้าของ ผู้มีกรรมสิทธิ์ กล่าวคือ สัตว์ถูกมองว่าเป็นวัตถุแห่งสิทธิและตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลผู้เป็นเจ้าของ เจ้าของจึงสามารถกระทำการอย่างใด ๆ ต่อทรัพย์สินที่ตนมีกรรมสิทธิ์ได้ เนื่องจากเป็นสิทธิเด็ดขาด

ที่กฎหมายรับรองให้ การปฏิบัติต่อสัตว์จึงไม่แตกต่างไปการปฏิบัติต่อวัตถุที่ไม่มีชีวิต ดังนั้น เมื่อสถานะของสัตว์ในทางกฎหมายไม่สามารถเป็นผู้ทรงสิทธิได้ด้วยตนเอง หรือไม่ได้มีสถานะเทียบเท่ากับมนุษย์องค์กรและหน่วยงานในต่างประเทศที่ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์จึงมีความพยายามในการที่จะส่งเสริม ปกป้อง ดูแล และคุ้มครองสัตว์โดยการนำเสนอในด้าน “สวัสดิภาพของสัตว์” (Animal Welfare) โดยหลีกเลี่ยงที่จะใช้คำว่า “สิทธิของสัตว์” (Animal Right)^๑

และเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสัตว์ซึ่งมีสถานะเสมือนสิ่งไม่มีชีวิตที่ผู้เป็นเจ้าของมีสิทธิตามกฎหมายที่จะกระทำการอย่างใด ๆ ก็ได้ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงได้มีมาตรการในการคุ้มครองสัตว์ที่มีหลักการสำคัญใกล้เคียงกัน โดยประเทศอังกฤษถือเป็นประเทศแรกที่มีการนำเสนอหลัก ๕ ประการในการเลี้ยงและปฏิบัติต่อสัตว์ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๕ เนื่องจากได้รับแรงกดดันจากสาธารณชนให้ดำเนินการตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ รัฐบาลอังกฤษจึงได้มอบหมายให้ Roger Brambell ดำเนินการสำรวจความหนาแน่นของสัตว์ในฟาร์ม และจากรายงานเรื่องดังกล่าวทำให้พบว่าสัตว์ถูกทารุณกรรมเป็นจำนวนมาก และผลจากรายงานฉบับนี้ได้ทำให้มีการจัดตั้ง The Farm Animal Welfare Advisory Committee (FAWAC) ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ซึ่งต่อมาได้กลายมาเป็นคณะกรรมการสวัสดิภาพสัตว์ในฟาร์ม The Farm Animal Welfare Council (FAWC) ในปัจจุบัน^๒

ทั้งนี้ หลัก ๕ ประการ (5 Freedoms) ในการเลี้ยงและปฏิบัติต่อสัตว์ ได้แก่

- (๑) อิสระจากความหิวกระหาย (Freedom from hunger and thirst)
- (๒) อิสระจากความไม่สบายกาย (Freedom from discomfort)
- (๓) อิสระจากความเจ็บปวดและโรคภัย (Freedom from pain injury and disease)
- (๔) อิสระจากความกลัวและไม่พึงพอใจ (Freedom from fear and distress)
- (๕) อิสระในการแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ (Freedom to express normal behavior)

ปัจจุบันหลัก ๕ ประการ ดังกล่าวได้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในด้านการค้าระหว่างประเทศ เพราะได้มีการหยิบยกประเด็นเรื่องสวัสดิภาพสัตว์ ในด้านการเลี้ยงดู การรักษาและควบคุมโรค วิธีการฆ่าสัตว์ในฟาร์มซึ่งต้องไม่ใช้วิธีการที่เห็ดร้ายทารุณ และวิธีการขนส่งที่เหมาะสม ขึ้นมาใช้เป็นมาตรการกีดกันทางการค้า เพื่อลดปริมาณหรือจำกัดการนำเข้าสินค้าและเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ซึ่งมาตรการกีดกันทางการค้าด้านสวัสดิภาพสัตว์นี้มีแนวโน้มว่าจะถูกนำมาใช้อย่างเข้มงวดมากขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันสหภาพยุโรปได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิภาพสัตว์เป็นอย่างมาก โดยได้มีการหยิบยกหลัก ๕ ประการ ในการเลี้ยงและปฏิบัติต่อสัตว์ขึ้นมาเป็นข้อเรียกร้องให้นานาประเทศได้ตระหนักถึงสวัสดิภาพสัตว์มากขึ้น เช่น ได้มีการออกอนุสัญญาแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองการฆ่าสัตว์เพื่อการบริโภค อนุสัญญาแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองการขนส่งสัตว์ระหว่างประเทศ

^๑ศุภมาส ชินวินิจกุล, “การคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ The Protection of Animal Welfare” วารสาร Assumption University Law Journal ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๗, หน้า ๓๓ - ๓๕.

^๒ประพิมพ์พรรณ เงินทิพย์, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพย์สินทางกรรมชาติและสิ่งแวดลอม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔) หน้า ๕๕ - ๕๖.

อนุสัญญาแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์เลี้ยง^๓ เป็นต้น อีกทั้งประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปหลายประเทศยังได้บรรจุเรื่องสวัสดิภาพสัตว์ไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อยกสถานะและให้ความคุ้มครองสัตว์อีกด้วย

สำหรับในประเทศไทยของเรานั้นปัจจุบันก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสวัสดิภาพสัตว์เช่นเดียวกัน โดยจะเห็นได้จากมีการตรา “พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗” ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหการทารุณกรรมกรรมสัตว์และเพื่อจัดสวัสดิภาพของสัตว์ และถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปการคุ้มครองดูแลป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์เลี้ยงในสังคมไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เรื่องการจัดสวัสดิภาพสัตว์นี้ถือเป็นเรื่องที่ยังไม่แพร่หลายในสังคมไทยซึ่งอาจทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร

ดังนั้น คอลัมน์ การปฏิรูปกฎหมาย : LAW REFORM ในวารสารจตุรนิติฉบับนี้ จึงขอนำเสนอบทความเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม

และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม สมควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกระทำการทารุณกรรม และเจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง จึงได้มีการตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้น โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์มีดังนี้

^๓เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. จัดทำโดยกลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อ.พ. ๓๒/๒๕๕๗ หน้า ๑๐.

(๑) บทนิยามที่สำคัญ

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ

“การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ

“เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

“องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า คณะบุคคลหรือนิติบุคคล ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้”

(๒) การจัดสวัสดิภาพสัตว์

“มาตรา ๒๒ เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์”

“มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทน”

“มาตรา ๒๔ การขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์”

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่

“มาตรา ๒๖ ในกรณีที่พบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ตามความเหมาะสม”

(๔) บทกำหนดโทษ

“มาตรา ๓๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มีโทษปรับสถานเดียว ให้อธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาอันสมควร แต่ไม่เกินสิบห้าวัน ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายใน ระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคสอง ให้ดำเนินคดีต่อไป”

๓. ข้อควรพิจารณาที่สำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นเกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากสัตว์ ในปริมาณมากโดยเฉพาะการบริโภคเป็นอาหาร โดยมีคำถามว่าเนื้อสัตว์ที่มนุษย์บริโภคนั้น มาจากแหล่งใด และแหล่งหรือสถานที่นั้นมีการปฏิบัติต่อสัตว์เช่นไร พวกสัตว์จะมีความสุขหรือทุกข์หรือไม่ นำไปสู่การพบเจอปัญหาเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งความเห็นใจในชะตากรรมของสัตว์นี้เป็นแรงจูงใจ ให้มนุษย์ปรับปรุงเรื่องสวัสดิภาพสัตว์ให้ดีขึ้น อาจกล่าวได้ว่ารากฐานของการปรับปรุงเรื่องสวัสดิภาพสัตว์ มาจากผลประโยชน์ส่วนตน กล่าวคือ การปรับปรุงสวัสดิภาพสัตว์ในฟาร์มในช่วงแรกนั้นเป็นไปเพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ต่อมาจึงได้ขยายขอบเขตไปครอบคลุมถึงสวัสดิภาพของสัตว์ป่า และสวัสดิภาพสัตว์เลี้ยง

สำหรับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัด สวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการจัดให้สัตว์ได้รับการเลี้ยงและดูแลให้มีความเป็นอยู่ ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี มีที่อยู่สะดวกสบาย ได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ หรือได้รับ “ความสุขกาย สบายใจ” โดยยึดหลัก ๕ ประการ ในการเลี้ยงและปฏิบัติต่อสัตว์ ได้แก่ อิศระจากความหิว กระทบ อิศระจากความไม่สบายกาย อิศระจากความเจ็บปวดและโรคภัย อิศระจากความกลัวและ ไม่พึงพอใจ และอิศระในการแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ นั่นเอง

โดยพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้กำหนดให้มี “คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอนโยบาย แผน มาตรการ และแนวทางที่สร้างความตระหนักในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อรัฐมนตรี และเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เป็นต้น และกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์นี้อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

ในส่วนของการจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้เจ้าของสัตว์ต้องจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๒๒ เพื่อกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมดังต่อไปนี้

- (๑) จัดให้สัตว์ได้รับอาหารและน้ำในปริมาณ และคุณภาพที่เหมาะสมแก่ประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์ ในกรณีเลี้ยงสัตว์เป็นกลุ่มควรแน่ใจว่าสัตว์แต่ละตัวได้รับอาหารและน้ำอย่างทั่วถึง
- (๒) จัดให้สัตว์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและความปลอดภัยของสัตว์
- (๓) จัดให้สัตว์มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีการจัดการในการควบคุมป้องกันโรคที่เหมาะสม และให้การรักษาเมื่อสัตว์ป่วยหรือบาดเจ็บโดยไม่ชักช้า
- (๔) จัดการไม่ให้สัตว์ได้รับความเครียด หวาดกลัว เจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- (๕) จัดให้สัตว์ได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งพฤติกรรมตามธรรมชาติที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และพลานามัยของสัตว์

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร และกำหนดให้การขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมอีกด้วย สำหรับสัตว์ที่ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของนั้น กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์นั้น ๆ ตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาการจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ แล้วเห็นว่ามีข้อควรพิจารณาดังนี้ พระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองสัตว์ไม่ให้ถูกทารุณกรรมและให้สัตว์ได้รับการจัดสวัสดิภาพที่เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ จึงถือว่าเป็นกฎหมายที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสากล อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติในด้านการค้าระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากหลักการของพระราชบัญญัติฉบับนี้มีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายที่เห็นต่าง ดังนั้น เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับจึงอาจไม่เป็นที่ยอมรับ

ของฝ่ายที่เห็นต่างเท่าที่ควรซึ่งกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาอีกประการหนึ่งคือเรื่องความรู้ของประชาชน กล่าวคือ พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงในแง่ของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติต่อสัตว์เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของสัตว์ แต่เมื่อหลักการของกฎหมายยังไม่เป็นที่รับรู้ของสังคมไทยในวงกว้างหรือเป็นที่รับรู้แต่ประชาชนไม่อาจเข้าใจได้ถ่องแท้ดังเช่นที่ปรากฏในสถานการณ์ปัจจุบัน ก็จะเป็นปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมาย คือ เมื่อประชาชนไม่รู้กฎหมาย ประชาชนก็จะไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องความเชื่อของคนไทยก็เป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องการปล่อยสัตว์ที่วัดซึ่งเป็นเขตอภัยทาน โดยเจ้าของมักจะนำสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัขและแมว ที่ไม่พร้อมจะดูแลหรือหมดความเมตตาแล้วมาปล่อยทิ้งไว้ในบริเวณวัดเป็นจำนวนมาก ซึ่งการนำสุนัขและแมวมาปล่อยที่วัดนั้นนอกจากสัตว์เลี้ยงดังกล่าวจะกลายมาเป็นภาระของวัด สร้างความเดือดร้อนรำคาญ หรือเป็นพาหะของโรคระบาดโดยเฉพาะโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว การกระทำดังกล่าวยังเป็นการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรอันเป็นความผิดต่อการจัดสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งมีโทษปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท อีกด้วย ซึ่งแน่นอนว่าเมื่อความเชื่อของประชาชนยังขัดกับหลักการของกฎหมายแล้วย่อมไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. บทสรุป

อาจกล่าวได้ว่าสัตว์นั้นเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีจิตใจไม่แพ้มนุษย์ และเป็นเพื่อนร่วมโลกที่มีความผูกพันกับมนุษย์เป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่า นอกจากนี้ มนุษย์ยังได้อาศัยประโยชน์จากสัตว์หลายประการทั้งใช้เป็นเพื่อนเป็นอาหาร ใช้แรงงาน ใช้เพื่อความบันเทิง ตลอดจนการทดลองต่าง ๆ ดังนั้น การปฏิบัติต่อสัตว์จึงไม่ควรกระทำดังวัตถุสิ่งของ แต่มนุษย์ผู้ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ ควรปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความมีมนุษยธรรม มีการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ให้เหมาะสม ส่วนการดำเนินการในด้านกฎหมายนั้น เมื่อประเทศไทยเรามีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ก็ควรจะใช้กฎหมายนั้นให้เต็ม

ประสิทธิภาพ ด้วยการเผยแพร่ความรู้ด้านสวัสดิภาพสัตว์และเผยแพร่สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง และด้วยเหตุ ที่เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ คนไทยมีจิตใจโอบอ้อมอารี เชื่อว่าต่อไปภายหน้าการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ คงบังเกิดผลเป็นรูปธรรมแน่นอน

อนึ่ง สำหรับเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้น คอลัมน์ การปฏิรูปกฎหมาย : LAW REFORM ขอนำเสนอในวารสารจลนิตีเล่มต่อไปเพื่อให้ท่านผู้อ่าน ได้รับทราบเนื้อหาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ **๑**